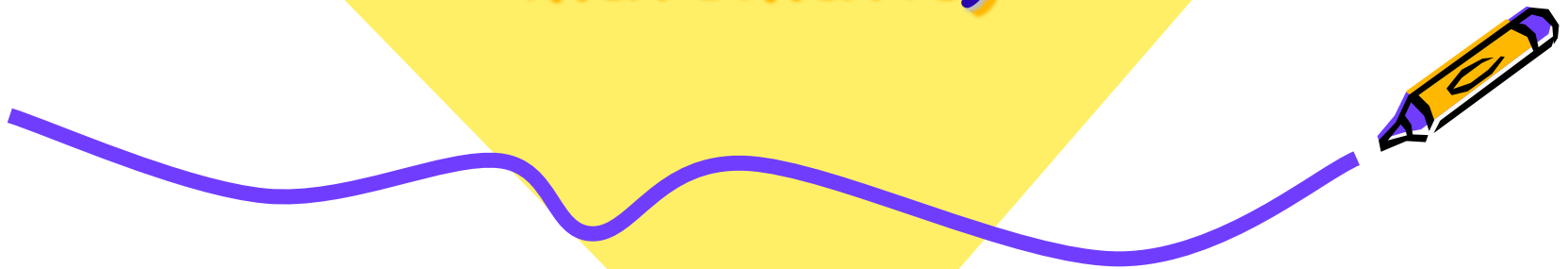

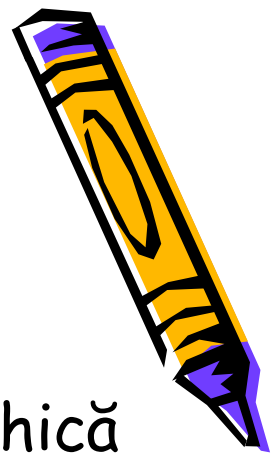

**Factori de prognostic pozitiv ai
intervenției în echipa
multidisciplinară în tulburările
de învățare (scris, citit, calcul
matematic)**

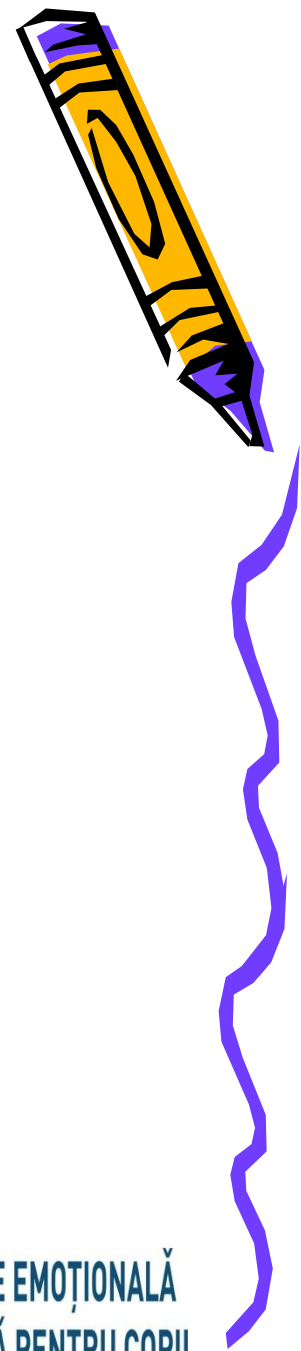
O DEFINIȚIE A ÎNVĂȚĂRII

- Învățarea umană reprezintă o activitate psihică foarte complexă, deosebit de importantă pentru adaptare, constând în însușirea de cunoștințe (învățare cognitivă), de operații mintale (învățare formativă), de deprinderi în domeniul vorbirii, citirii, scrierii și calculului (învățare instrumentală), de sentimente (învățare afectivă), de comportamente și deprinderi manuale (învățare practică), de atitudini și comportamente civice (învățare morală).

FORME ALE ÎNVĂȚĂRII

- după intenție:
 - învățare spontană, neintenționată
 - învățare intenționată, conștientă, bazată pe înțelegere

FORME ALE ÎNVĂȚĂRII

- după formă: avem 6 tipuri de învățare aflate în strânsă interdependență și condiționare reciprocă
 - Învățare cognitivă, constând în dobândirea de cunoștințe, operații, deprinderi intelectuale, la baza cărora stă înțelegerea și exercițiul.
 - Învățare psihomotorie, bazată pe însușirea conștientă a unor scheme motorii și implicând: schema corporală, orientare, coordonare, viteză, ritm.
 - Învățare instrumentală - se însușesc mijloacele, instrumentele, specifice de comunicare, implicate în limbajul verbal (oral și scris), în însușirea numeratiei și a instrumentelor de calcul, în însușirea semnelor de punctuație, ortografie, etc.
 - Învățarea afectivă - se însușesc reacțiile adecvate la stările și situațiile afectogene
 - Învățarea practică - se află la baza formării deprinderilor implicate în joc, în unele activități școlare, în activități de autoservire și gospodărești, în alte activități practice, manuale.
 - Învățarea morală - constă în însușirea conceptelor de etică, în formarea deprinderilor de conduită socială, în respectarea regulilor de conviețuire în comunitate, etc.

DIAGNOSTIC DIFERENȚIAL

Tulburările de dezvoltare, Întârzierile în dezvoltare, Tulburările specifice de învățare

- O tulburare de dezvoltare este o deficiență cronică severă, determinată de un deficit mental sau fizic, care apare și se manifestă înaintea vârstei de 22 ani, se întinde pe o perioadă nedefinită de timp și care:
 - limitează substanțial funcționarea în trei sau mai multe domenii majore ale activității esențiale (autoigiena, mobilitatea, învățarea, recepția și emisia limbajului, capacitatea de autoconducere, abilitatea de a trăi independent, autonomie economică suficientă etc.);
 - reflectă necesitățile persoanei pentru îngrijire planificată, tratament sau alte servicii pentru perioade îndelungate sau chiar pentru întreaga viață."

DIAGNOSTIC DIFERENȚIAL

Tulburările de dezvoltare, Întârzierile în dezvoltare, Tulburările specifice de învățare

- Întârzierile în dezvoltare sunt determinate de mai mulți factori cauzali:
 - grad de extindere a disfuncției la copil;
 - calitatea mediului, concretizată în nivelul îngrijirii acordate de structura relațiilor sociale dintre copil și ceilalți membri ai comunității;
 - modul de aplicare a unor programe de recuperare, în special din categoria celor destinate intervenției timpurii.

DIAGNOSTIC DIFERENȚIAL

Tulburările de dezvoltare, Întârzierile în dezvoltare, Tulburările specifice de învățare

- Principalele tulburări de învățare sunt:
 - deficiențe de atenție,
 - deficiențe de motricitate generală și fină, precum și de coordonare spațială,
 - deficiențe în prelucrarea informațiilor perceptive, mai ales auditive și vizuale, în strânsă legătură cu insuficiențe ale memoriei de scurtă durată,
 - dificultăți în ceea ce privește construirea și utilizarea strategiilor de învățare,
 - diferite tulburări de limbaj,
 - dificultăți de citire și scriere,
 - dificultăți în însușirea simbolurilor matematice, a calculului matematic și a noțiunilor spațio-temporale,
 - tulburări ale comportamentului social, dificultăți în stabilirea de relații interpersonale.

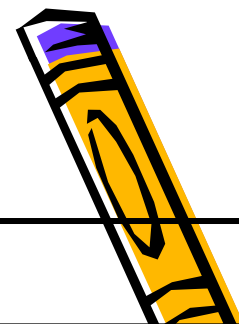

PRINCIPII DE INTERVENȚIE ÎN TULBURĂRILE DE ÎNVĂȚARE

- În intervenția specifică pentru tulburările de învățare se pune un accent deosebit pe orientarea ludică și afectivizarea activităților de învățare, pe eșalonarea materialului de învățat în secvențe bine delimitate, dar temeinic înlănțuite între ele, pe utilizarea îmbinată și echilibrată a mijloacelor de lucru intuitive, verbale și practice, pe însușirea unor instrumente specifice de comunicare și învățare (limbaj mimico-gestual, pictograme s.a.), pe asocierea și integrarea activităților de învățare cu activități de terapie complexă și specifică (ergoterapie, meloterapie, terapia tulburărilor de limbaj, terapia tulburărilor de psihomotricitate).

DIAGNOSTIC COMPARATIV ICD 10 ȘI DSM IV

Codul ICD 10	Diagnosticul ICD 10	Codul DSM-IV	Diagnosticul DSM-IV
F80	Tulb. specifice de dezvoltare a limbajului și vorbirii		Tulb. de comunicare
F80.0	Tulb. specifică de dezvoltare a pronunției cuvintelor (articulării)	315.39	Tulb. fonologică
F80.1	Tulb. specifică de dezvoltare a limbajului expresiv	315.31	Tulb. de limbaj expresiv
F80.2	Tulb. specifică de dezvoltare a limbajului receptiv		Tulb. mixtă de limbaj receptiv și expresiv
F80.3	Afazia dobândită cu epilepsie (Sindromul Landau -Klefner)		
F81	Tulb. specifice de dezvoltare a deprinderilor școlare		Tulb. de învățare
F81.0	Tulb. specifică de învățare a scrisului	315.2	Disgrafia (Tulb. expresiei grafice)
F81.1	Tulb. specifică de învățare a cititului	315.0	Dislexia (Tulb. cititului)
F81.2	Tulb. specifică de învățare a calculului matematic	315.1	Discalculia (Tulb. de calcul)
F81.3	Tulb. mixtă de dezvoltare a deprinderilor școlare		
F82	Tulb. specifică de dezvoltare a funcțiilor motorii	315.4	Tulb. de dezvoltare a coordonării
F83	Tulb. specifice mixte de dezvoltare (școlare și motorii)		

TERMINOLOGIE COMPARATIVĂ ICD 10 ȘI DSM IV

- Tulburări observate în procesul acumulării cunoștințelor școlare: scrisul, cititul, calculul matematic și învățarea regulilor gramaticale.
- DSM-IV: Learning Disorders - Tulburări de învățare.
- ICD 10: Specific Developmental Disorders of Scholastic Skills - Tulburări specifice de dezvoltare a achizițiilor / deprinderilor școlare.
- Denumite anterior dislexii, disgrafii, discalculii
 - Unii autori consideră că această terminologie definește o simptomatologie bine circumscrisă, cu debut brusc, la o persoană care a achiziționat deja limbajul scris, citit.
 - Există totuși autori care continuă să utilizeze acești termeni -considerându-i adecvați - și pentru copilul aflat în procesul dezvoltării ariilor de limbaj.

DESCRIERE CLINICĂ

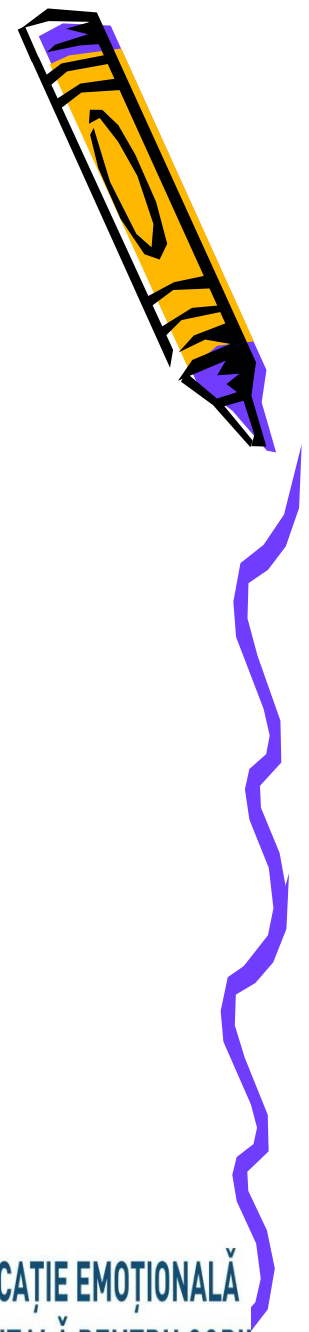
- Nu au dobândit niciodată această abilitate (cititul, scrisul, calculul matematic) sau o dobândesc cu mare dificultate deși beneficiază de instrucția necesară și sunt ajutați de familie.
- Nu au tulburări neurologice sau senzoriale care să explice deficitul.
- QI peste 75.
- Dificultățile se pot manifesta numai într-una din ariile menționate sau le pot cuprinde pe toate.
- Evoluția este în general satisfăcătoare, defectul dispărând în timp și doar în formele severe, în care există și tulburări senzoriale, dificultățile pot fi întâlnite și la vârsta adultă.

TULBURAREA SPECIFICĂ DE ÎNVĂȚARE A CITITULUI

- Deficit important al asimilării/achiziționării cititului și care nu are o cauză demonstrabilă la nivel senzorial (vizual, auditiv), o tulburare emoțională sau întârziere mintală și nici o cauză externă precum dezavantajele economice sau culturale sau o instrucție inadecvată.
- Sunt afectate abilitatea de citire orală, abilitatea înțelegerii textului citit, recunoașterea cuvintelor citite, abilitatea redării orale a textului.
- Frecvent, acești copii prezintă în antecedente tulburări de vorbire și limbaj.
- Au de obicei un nivel al inteligenței situat între 75-85; cei cu un coeficient sub 70 se diagnostichează și se codifică drept IM și nu ca TI.
- Pot prezenta și dificultăți motorii de coordonare fină.
- Adesea, dat fiind prezența acestui deficit, copiii pot avea dificultăți și în dobândirea altor deprinderi școlare.
- Presiunile familiei și competiția școlară pot agrava deficitul și pot duce la apariția și a altor manifestări, precum cele emoționale sau de comportament.

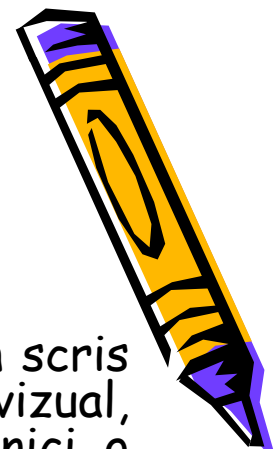

TULBURAREA SPECIFICĂ DE ÎNVĂȚARE A CITITULUI - Criterii de diagnostic DSM-IV

- Invățarea cititului se face sub așteptările vârstei cronologice și gradului de inteligență a copilului; aprecierea se face prin aplicarea testelor standardizate de apreciere a acurateții cititului și înțelegerii textului.
- Deficitul interferă semnificativ cu învățarea celorlalte activități școlare sau activități cotidiene care necesită cititul.
- Asocierea unui alt deficit senzorial accentuează tulburarea de învățare a cititului.

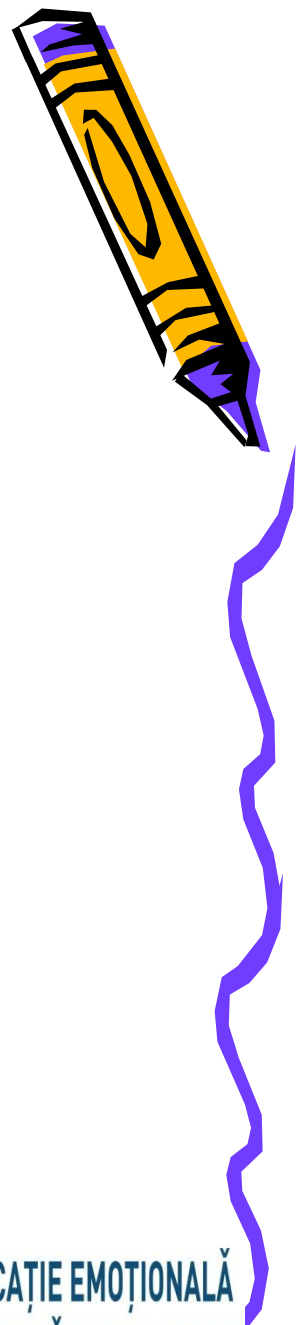
TULBURAREA SPECIFICĂ DE ÎNVĂȚARE A SCRISULUI

- Deficit important al asimilării/achiziționării comunicării prin scris și care nu are o cauză demonstrabilă la nivel senzorial (vizual, auditiv) o tulburare emoțională sau întârziere mintală și nici o cauză externă precum dezavantajele economice sau culturale sau o instrucție inadecvată.
- Greșeli de exprimare, gramaticale, de punctuație și de organizare a frazei.
- Grafică defectuoasă, cu litere prost desenate, greu lizibile, deformate, răsucite, inversate, uneori mixturi de litere mari și mici.
- Omisiuni de litere, ordonarea incorectă a literelor în cuvânt sau a cuvintelor în frază.
- Folosirea incorectă a verbelor și pronumelor.
- Sintaxă simplificată, primitivă.
- Compuneri scurte, sărace, fără introducere, cu sfârșit brusc, fără descrierea personajelor sau a acțiunii.

TULBURAREA SPECIFICĂ DE ÎNVĂȚARE A SCRISULUI - Criterii de diagnostic DSM IV

- Invățarea scrisului se face sub așteptările vârstei cronologice și gradului de inteligență a copilului; aprecierea se face prin aplicarea testelor standardizate de apreciere a acurateții scrisului (formularea corectă a propozițiilor și frazelor) și înțelegerii textului.
- Deficitul interferă semnificativ cu învățarea celorlalte activități școlare sau activități cotidiene care necesită scrisul corect sintactic și morfologic.
- Asocierea unui alt deficit senzorial accentuează tulburarea de învățare a scrisului.

TULBURAREA SPECIFICĂ DE ÎNVĂȚARE A CALCULULUI MATEMATIC

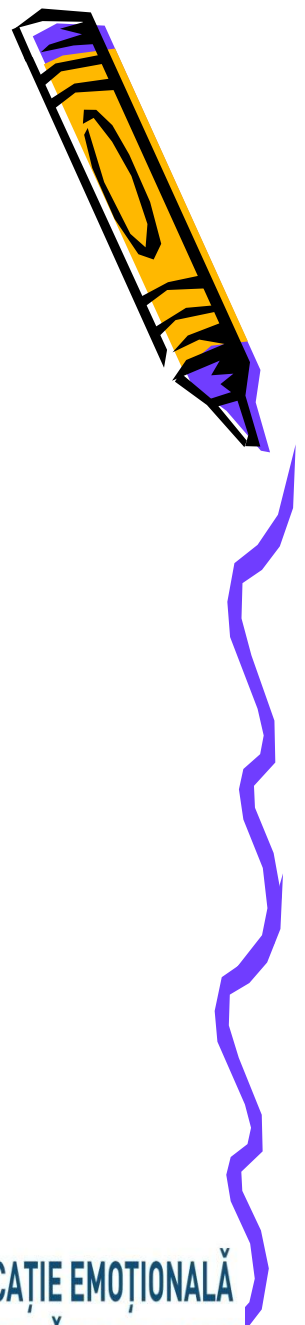

- Deficit important al asimilării/achiziționării capacității de calcul matematic și care nu are o cauză demonstrabilă la nivel senzorial (vizual, auditiv) o tulburare emoțională sau întârziere mintală și nici o cauză externă precum dezavantajele economice sau culturale sau o instrucție inadecvată.
- Dificultăți în învățarea denumirii numerelor, scrierea lor, înțelegerea conceptelor de adunare și scădere.
- Inacuratetea calculului, nevoie persistentă de ajutor suplimentar (numărat pe degete etc.), strategii de ajutor (grupare, adunare în loc de înmulțire, numărare etc.)
- Învăță cu greutate tabla înmulțirii.

TULBURAREA SPECIFICĂ DE ÎNVĂȚARE A CALCULULUI MATEMATIC - Criterii de diagnostic DSM IV

- Capacitatea de calcul matematic, măsurată prin teste standard, este semnificativ mai mică în raport cu vârsta cronologică, gradul de inteligență și educația copilului.
- Deficitul interferă semnificativ cu performanța școlară sau activitățile cotidiene care necesită aptitudini matematice.
- Asocierea unui alt deficit senzorial accentuează tulburarea de învățare a calculului matematic.

COMPORTAMENTE OBSERVABILE ÎN TULBURĂRILE DE ÎNVĂȚARE

- Preșcolaritate:

- Întârziere în dezvoltarea vorbirii; dificultăți de articulare și/sau pronunție a cuvintelor
- Dezvoltare lentă a vocabularului; copilul utilizează puține cuvinte comparativ cu egalii de vârstă, sau folosește un cuvânt pentru a transmite mai multe semnificații
- Dificultăți de utilizare a rimelor
- Întârzieri în învățarea numerelor, a alfabetului, a zilelor săptămânii, culorilor, formelor etc.
- Dificultăți de a urma instrucțiunile primite sau de învățare a rutinelor
- Dificultăți de motricitate fină (manualitate) la utilizarea instrumentelor de scris, a pensulelor, a foarfecelor etc.
- Dificultăți de legare a șireturilor, de închidere a fermoarelor, de încheiere a nasturilor
- Sunt neîndemânatici la alergare, sărituri etc.
- Un nivel crescut al activismului, inatenției și/sau a comportamentelor impulsive
- Dificultăți în interacțiunea socială cu egalii

COMPORTAMENTE OBSERVABILE ÎN TULBURĂRILE DE ÎNVĂȚARE

- Scolari mici:

- Dificultăți de asociere a literei cu sunetul aferent în decodarea cuvintelor, dificultăți de citire a cuvintelor familiare chiar dacă au fost exersate în repetate rânduri
- Dificultăți în transcrierea gândurilor, și aici putem include problemele de a scrie pe litere, abilități scăzute de a scrie corect gramatical, de a folosi corect semnele de punctuație, de a valorifica bogăția ideilor și gândurilor mentale
- Abilități reduse de a pronunța sau de a scrie literă cu literă
- Inversiuni și transmutări ale literelor, cifrelor sau semnelor grafice
- Dificultăți în sfera coordonării motorii fine, observabile în special la scrisul de mână (imaturitate în prehensiunea și mânăuirea instrumentelor de scris, orientare a scrisului, scris tremurat, atingere superficială, sau apăsare intensă pe foaia de scris etc.)
- Dificultăți în înțelegerea celor spuse, sau în exprimarea propriilor gânduri
- Reactualizarea informațiilor se face cu dificultate
- Școlarii mici se bazează adesea pe procesele memoriei
- Învățarea unor noi abilități, deprinderi se face lent și cu dificultate
- Dificultăți în înțelegerea conceptelor de bază în matematică, precum și în utilizarea acestora în timpul calculelor matematice sau a rezolvării de probleme
- Abilități reduse de coordonare; sunt predispuși la accidente
- Dificultăți de învățare a noțiunilor de timp și de orientare temporo-spațială

COMPORTAMENTE OBSERVABILE ÎN TULBURĂRILE DE ÎNVĂȚARE

- Școlari mari (gimnaziu)
 - Și acum pot fi observate dificultăți de înțelegere a informațiilor citite, dificultăți de utilizare a limbajului scris, abilități slabe de utilizare a calculului matematic și de rezolvare a problemelor matematice
 - Evitarea cititului, a scrisului, a calculelor matematice, dar și a altor abilități și deprinderi specifice
 - Dificultăți de organizare a spațiului, a materialelor, sau a gândurilor atunci când acestea trebuie exprimate în scris sau verbalizate
 - Dificultăți de planificare a timpului sau de dezvoltare a strategiilor necesare pentru a finaliza o sarcină într-un timp limită
 - Dificultăți de înțelegere a dialogurilor (sau discuțiilor între mai multe persoane), sau de exprimare a gândurilor atunci când îi vine rândul să vorbească
 - Întâmpină dificultăți în a-și face și menține prieteni

COMPORTAMENTE OBSERVABILE ÎN TULBURĂRILE DE ÎNVĂȚARE

- Adolescenți și adulți
 - Și la aceste vârste mai pot fi întâlnite erori de pronunție pe litere și de scriere a cuvintelor; adesea pe parcursul unui document putem întâlni un același cuvânt scris în diferite moduri
 - Evitarea cititului, a scrisului, a calculelor matematice, dar și a altor abilități și deprinderi specifice
 - Dificultăți de înțelegere a întrebărilor deschise într-un test grilă
 - Slabe abilități de utilizare a proceselor memoriei (în special de memorare și reactualizare)
 - Întâmpină dificultăți de adaptare la un nou set de reguli
 - Lentoare în activitate (lecții, serviciu)
 - Slabe abilități de înțelegere a conceptelor abstracte
 - Acordă prea multă, sau dimpotrivă - prea puțină, atenție detaliilor
 - Adesea interpretează în mod eronat informațiile

STRATEGII EDUCAȚIONALE

- Împărțirea sarcinilor complexe în mai multe componente, copilul fiind sprijinit să practice fiecare comportament în parte
- Oferirea laudelor descriptive prin menționarea expresă a comportamentului observat
- Oferirea de recompense pentru a-l motiva pe copil să realizeze sarcinile școlare
- Modelarea activității pe care copilul o are de îndeplinit
- Organizarea de sesiuni scurte (15-20 minute) în care copilul să aibă posibilitatea să exerseze o anumită abilitate sau deprindere

STRATEGII EDUCAȚIONALE

- Sarcinile de învățare se vor afla în zona proximei dezvoltări a copilului
- Folosirea unor materiale corespunzătoare nivelului de dezvoltare
- Se oferă copilului posibilitatea de a alege
- Utilizarea instrucțiunilor simple pentru școlarii mici fiind important și suportul vizual (mai ales la copiii cu tulburare specifică de învățare a cititului)
- Adaptarea permanentă a sarcinii la nivelul elevului

